

Részletes elemzés az EBESZ magyar országgyűlési választásokkal kapcsolatos jelentéséről

Az Alapjogokért Központ korábbi gyors elemzését követően részleteiben is megvizsgálta az EBESZ Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatala által, a magyar országgyűlési választások témájában 2014. július 10-én publikált jelentését. Már korábbi elemzésünkben is jeleztük, a jelentés több helyen is pontatlanságokat tartalmaz. Ezek egy része a szabályok nem teljes körű ismeretéből, vagy félretájékoztatásból ered – pl.: a külföldön szavazók diszkriminációjára vonatkozó téves megállapítás; a „győzteskompenzáció” választási eredményre gyakorolt hatásának félreértése – másik része pedig tárgybeli tévedéseken alapul, mint például a köztársasági elnök hivatali idejének téves ismerete, amely a jelentésben írtakkal szemben nem négy, hanem öt év. Jelen elemzésünkben összegyűjtöttük az EBESZ 10 legsúlyosabb tévedését, melléjük rendelve azokat a jogszabályi rendelkezéseket, amelyeket a szervezet hibásan értelmezett, vagy elmulasztott figyelembe venni álláspontja kialakításakor. Megemlítendő, hogy az EBESZ anyaga számos olyan jellegű kritikát is tartalmaz, amelyek nincsenek alátámasztva jogi érvekkel. Ezen kritikák cáfolata vagy megerősítése nem feladatunk, ahogy korábban, úgy most is kizárólag szakmai szempontból vizsgáltuk meg a jelentést és korrigáltuk a tárgyi tévedéseket.

Mindezek alapján az EBESZ kritikáival ellentétben:

- a választási törvényt jóval a választások előtt, hosszas országgyűlési vita után fogadták el;
- a „győztes-kompenzáció” nem „torzította” az eredményt;
- az Alkotmánybíróság továbbra is felhasználhatja és hivatkozhatja korábban hozott döntéseit;
- a választókerületi határok érdemben nem módosultak közvetlenül a választások előtt;
- a magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárok névjegyzékét nem manipulálhatták;
- a külföldön szavazókat nem diszkriminálta az új szabályozás;
- a postai szavazás biztonságos és megfelel az európai standardoknak;
- kérhető a nemzetiségi hovatartozásra vonatkozó adat névjegyzékből törlése;
- a Nemzeti Választási Bizottságnak nőtt a függetlensége a korábbi legfőbb választási szervhez, az OVB-hez képest;
- a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye megfelelően szabályozott.

- **A választási törvényeket jóval a választások előtt, hosszas országgyűlési vita után fogadták el**

A jelentés kifogásolja, hogy a „[választási] törvényeket egyéni parlamenti képviselői indítványok alapján, és legtöbb esetben nyilvános konzultáció vagy az ellenzéki pártokkal folytatott inkluzív párbeszéd nélkül módosították vagy fogadták el.”¹

Ezzel szemben az országgyűlési képviselők választásáról szóló törvényt, mely az új választókerületi határok mellett a választási rendszer alapjait is tartalmazza, 2011 végén fogadta el az Országgyűlés, három hónapos parlamenti vitát követően. A választási eljárásról szóló törvényt pedig 2013-ban több mint hat hónapon keresztül tárgyalta az Országgyűlés. Ezen idő alatt az ellenzéknek, szakmai és társadalmi szervezeteknek is volt idejük és lehetőségük kifejezni álláspontjukat a törvényjavaslatról. A törvény elfogadását követően, részben az előbb említett szervezetek véleménye alapján, a jogszabály tervezete számos ponton jelentősen módosult.² A legfontosabb változás az eredeti javaslathoz képest mégis annak kapcsán történt, hogy az elfogadott törvényt a köztársasági elnök aláírás helyett az Alkotmánybírósághoz küldte. Az AB a mindenki számára kötelező előzetes választási regisztrációt alkotmányellenesnek ítélte, így az Országgyűlés ennek a jogintézménynek az elhagyásával fogadta el másodjára is a jogszabályt.³

- **A „győztes-kompensáció” nem „torzította” az eredményt**

A jelentés – számítással nem alátámasztott – megállapítása szerint a „[választási rendszerre kiterjedő – a jelentés által a „győztes-kompensációnak” tulajdonított – a szerk.] változtatás eredményeképp hat további mandátumot kapott a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség (Fidesz), valamint a Kereszténydemokrata Néppárt (KDNP)”.⁴

A jelentés viszont nem veszi figyelembe, hogy a magyar választási rendszer 1990 óta vegyes rendszerként működik, melyet egy listás ág és egy egyéni választókerületi ág alkot. Az új szabályozás megtartotta ezt a vegyes jelleget, de a részletszabályokban változást hozott: a korábbi háromcsatornás rendszert kétcsatornás váltotta fel, emellett pedig valóban átalakult a kompensációs mandátumok kiosztása is.⁵ Ennek megfelelően egyrészt a korábbi három „csatorna”, azaz az országos lista, a területi lista és az egyéni körzet helyett csak országos listáról és egyéni választókerületekről beszélhetünk, másrészt pedig már nem csak az egyéniben vesztes, hanem a győztes jelölt mandátumot nem eredményező szavazata után is képződik töredékszavazat.⁶ Utóbbi „győztes-kompensációra” azonban éppen azért volt szükség, mert a területi listák megszűntek, melyek korábban valóban aránytalanabbá tették a rendszert azzal, hogy a nagypártokat inkább, a kisebbeket

jóval kevésbé jutalmazták mandátummal. Az új választási rendszer az eddigiekhez képest némileg növelt aránytalansága viszont az egyéni képviselői mandátumarány változásából és nem a területi listás mandátumosztás hatását kiváltó győztes-kompensációból fakad. Az egyéni kerületek aránya ugyanis a korábbi 46%-ról 53%-ra nőtt. Az új rendszer tehát nem egy meghatározott politikai csoportnak, hanem a népszerűbb politikai erőnek kedvez. A választásokon 106 egyéni körzetből 96-ot egy politikai erő nyert. Ennek megfelelően a választásokon leadott szavazatok kapcsán nem úgy kell kalkulálni, hogy azok milyen mandátumarányokhoz vezettek volna győztes-kompensáció nélkül, hanem hogy milyen eredményhez vezettek volna a korábbi, területi listákat is tartalmazó rendszerben. Ennek alapján megállapítható, hogy a győztes politikai erő a 2014-es eredmény alapján a parlamenti helyek 61%-át szerezte volna meg az előző választási rendszerben is – ez pedig hozzávetőlegesen annyival kevesebb a most ténylegesen megszerzett mandátumaránynál, mint amennyivel megnövekedett az egyéni képviselői ág aránya a választási rendszerben.⁷

- **Az Alkotmánybíróság továbbra is felhasználhatja és hivatkozhatja korábban hozott döntéseit**

A jelentés a jogi háttér ismertetése során kitér arra, hogy „az Alaptörvény [...] hatályon kívül helyez minden olyan alkotmánybírósági döntést, amelyet az új Alaptörvény hatályba lépése előtt hoztak.” Hangsúlyozza továbbá, hogy a jogalkotó ezzel jelentősen aláássa a fékek és ellensúlyok rendszerét.

A jelentés figyelmen kívül hagyja az Alaptörvény vonatkozó mondatának második fordulátát, mely a „korábbi” alkotmánybírósági határozatok joghatásának fennmaradására utal. A hatályos Alaptörvény ugyanis azt mondja ki, hogy „az Alaptörvény hatálybalépése előtt meghozott alkotmánybírósági határozatok hatályukat veszítik. *E rendelkezés nem érinti az ezen határozatok által kifejtett joghatásokat*”.⁸ Ez egyfelől azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság korábbi döntései által kiváltott joghatások – pl. egy jogszabályhely megsemmisítése – a múltra, a jelenre és a jövőre nézve is fennmaradnak, valamint, hogy a testület – ha ezt látja helyesnek - korábbi döntéseire továbbra is hivatkozhat, azokat felhasználhatja. Egyúttal jogszabályi formát nyert az Alkotmánybíróság azon értelmezési szabadsága is, miszerint korábbi döntéseitől eltérhet, azokhoz a továbbiakban nincs kötve. Mindezt maga a testület mondta ki egy 2013-as határozatában: „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó

döntése indokolásába történő beillesztése”.⁹ A korábbi határozatoktól történő eltérés esetén éppen az eltérés okát kell indokolnia a testületnek. A módosítás tehát éppen az Alkotmánybíróság mozgásterét növeli, hiszen továbbra sem zárja ki azt a lehetőséget, hogy a testület az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek értelmezésekor valamely korábbi határozatával megegyező következtetésre jusson, ahogyan azt a lehetőséget is biztosítja, hogy az Alaptörvény egészének kontextusában a korábbi döntésekkel ellentétes megállapításokat tegyen”.¹⁰

- **A választókerületi határok érdemben nem módosultak közvetlenül a választások előtt**

A jelentésben megfogalmazottak szerint „a választókerületek határait legutoljára a választások előtt kilenc hónappal módosították.”¹¹

Ezzel szemben az országgyűlési egyéni választókerületek határait tartalmazó törvényt 2011 decemberében fogadta el az Országgyűlés.¹² Néhány választókerület határát egy ízben, 9 hónappal a választások előtt, 2013 júliusában valóban megváltoztatták, de ez a módosítás a 106 választókerületből mindössze hetet érintett és csupán technikai jellegű volt.¹³ A jogszabály eredeti szövege szerint ugyanis egyes házszámoknál nem volt teljesen egyértelmű, hogy hol húzódik a választókerület határa. Hamisan kelti ezért a jelentés azt a látszatot, hogy a választókerületi határok többször és érdemben változtak a választásokat megelőzően. Érdemes megjegyezni, hogy a választókerületek újrarajzolása alkotmányos kötelezettség volt, mivel a korábbi rendszerben az egyes választókerületek között akár 300 %-os eltérés is előfordulhatott¹⁴, melyet az Alkotmánybíróság két ízben is alkotmányellenesnek talált. Először 2005-ben hívta fel az AB a jogalkotót a helyzet rendezésére a választójog egyenlőségének sérelme miatt, azonban ennek a követelménynek a jogalkotó akkor nem tett eleget.¹⁵ Ezt követően 2010-ben is követelményként fogalmazta meg a testület a szabályozást megsemmisítő határozatában a választókerületek közötti alkotmányellenes eltérés megszüntetését. Ebben a döntésében már nem csak az ilyen nagymértékű eltérés felszámolására, hanem a választókerületi határok törvényben való rögzítésére is kötelezte az Országgyűlést az Alkotmánybíróság–2010-ig a választókerületi határokat egy minisztertanácsi rendelet szabályozta.¹⁶ Az új szabályozás legfeljebb 20%-os átlagtól való eltérést enged meg, ezt túllépve a jogalkotónak automatikusan módosítani kell a választókerületi határokat. A Velencei Bizottság az új szabályozásnak ezt a részét kifejezetten üdvözölte.¹⁷

- **A magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgárok névjegyzékét nem manipulálhatták**

A jelentés szerint „a lakóhellyel nem rendelkező szavazópolgárok névjegyzékét nem hozták nyilvánosságra, ami manipulációról szóló állításokat eredményezett”.¹⁸

Ezzel szemben a választási eljárásról szóló törvény rögzíti, hogy a Nemzeti Választási Bizottság (NVB) tagjai – ennél fogva a pártok által delegált tagok is –, illetve a nemzetközi megfigyelők a magyarországi lakcímmel nem rendelkező szavazópolgárok jegyzékébe betekinhetnek, és a Nemzeti Választási Iroda (NVI) által vezetett adatbázisok segítségével ellenőrizhetik a névjegyzékbe vétel törvényességét.¹⁹ Továbbá a hatályos jogszabályok garantálják a regisztráló és levélben szavazó személyek azonosítását, adataik egyéb állami nyilvántartásokkal történő folyamatos összevetését, valamint szavazatuk hitelességének választási szervek és nemzetközi megfigyelők általi ellenőrzését. A vonatkozó törvény pontosan előírja, hogy a határon túli magyar állampolgárnak a regisztráció során igazolnia kell személyazonosságát: így meg kell adnia személyi azonosítóját, vagy ha ilyen nincs, akkor születési idejét és – ezzel egyidejűleg – magyar állampolgárságát igazoló okiratának típusát és számát.²⁰ A regisztrációs kérelem benyújtását követően az NVI az adatokat összeveti a központi útiokmány-nyilvántartással vagy a magyar állampolgárságot igazoló egyéb okirat-nyilvántartással, illetve azokat a Bevándorlási Állampolgársági Hivatal (BÁH) megkeresése útján ellenőrzi, majd ezt követően állítja össze a levélben szavazók névjegyzékét.²¹ Megjegyzendő, hogy a teljes nyilvánosság ellen szólt az is, hogy vannak olyan szomszédos államok, ahol tiltott a kettős állampolgárság, így az ezen országokban élő szavazópolgárok biztonsága miatt kockázatos lett volna egy ilyen szabályozás.

- **A külföldön szavazókat nem diszkriminálta az új szabályozás**

A jelentés szerint „számos szakértő fejezte ki aggodalmát azzal kapcsolatban, hogy tisztességtelen gyakorlat eltérő szavazási eljárást alkalmazni a magyarországi lakóhellyel rendelkező, illetve nem rendelkező határon túli szavazókra”.²²

Ezzel szemben a hatályos szabályozás az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata, valamint a korábbi törvényi rendelkezések fényében megfelel a vonatkozó alkotmányossági kritériumoknak. Korábban maga az Alkotmánybíróság mondta ki ugyanis, hogy a levélben szavazó határon túli magyarok és a szavazás napján külföldön tartózkodó, de lakóhellyel rendelkező választók közötti megkülönböztetés igazolható, ugyanis a választójog szempontjából a magyar állampolgárok nem képeznek homogén csoportot.²³ Tehát a fent említett két csoportba tartozó személyek nem rendelkeznek azonos jogi státusszal, a rájuk vonatkozó szabályozás és megkülönböztetés alkotmányos alapja a magyarországi lakcím, illetve annak hiánya. Tekintettel azonban arra, hogy így viszont a lakcímmel rendelkezők összessége a határon túliaktól eltérően

azonos jogi státusszal bír, közöttük megkülönböztetés már nem tehető a szavazás módját illetően. Így a jogalkotónak vagy minden, lakcímmel rendelkező választópolgár számára biztosítania kellene a leveles szavazás lehetőségét, mely átláthatatlan helyzetet eredményezne, vagy a jelenleg is hatályos személyes voksolást írhatja elő.²⁴

- **A postai szavazás biztonságos és megfelel az európai standardoknak**

A jelentés alapján „kétségek merültek fel valamint a postai úton történő szavazás feddhetetlensége és biztonságossága kapcsán is”.²⁵

A jelentés nem veszi figyelembe sem azt, hogy a postai szavazás bevett gyakorlatnak számít az EU-ban, sem azt, hogy a hatályos magyar törvények kimerítően garantálják a levélben történő szavazás biztonságosságát. Az Európai Unió országai közül 16-ban van postai úton történő szavazás: ezekben az országokban a magyar szabályozáshoz hasonló kétborítékos rendszert alkalmaznak. A lakcímmel nem rendelkező szavazópolgárok a szavazáshoz ugyanis két borítékot kapnak: az egyikbe a szavazólapot, a másikba a lezárt szavazóborítékkal együtt a választópolgár azonosításához szükséges nyilatkozat kitöltött nyomtatványát helyezik, és azt így küldik vissza a Nemzeti Választási Irodának.²⁶ A magyar megoldás így a biztonságosabbak közé tartozik, mert pl. Dániában, Észtországban vagy Finnországban ún. „szavazattovábbítóként” funkcionál a kereskedelmi hajó kapitánya vagy a tengeri olajfűró torony vezetője is, aki a szavazási csomagot postai úton továbbítja az illetékes önkormányzatnak. Ráadásul Dániában vagy Észtországban a szavazónak a különböző személyes adatait fel kell tüntetnie a külső borítékon is – azaz a magyar szabályokkal szemben azonnal nyilvánvalóvá válik a szavazó kiléte.²⁷ Ráadásul a hatályos magyar jogszabályok alapján a postai úton szavazók esetében a regisztrációs kérelem benyújtását követően az NVI az adatokat összeveti a központi úti okmánynyilvántartással vagy a magyar állampolgárságot igazoló egyéb okirat-nyilvántartással, illetve azokat a BÁH megkeresése útján ellenőrzi. A kérelem elfogadása esetén az NVI a szavazási levélcsomagot kiküldi a kérelmező által megjelölt postacímre, illetve arra a magyarországi településre vagy külképviseletre, ahol a szavazási levélcsomagot a kérelmező személyesen át kívánja venni. A levélcsomagban található azonosító nyilatkozatra – mely igazolja a levélben szavazó kilétét – a határon túli szavazónak szintén fel kell vezetnie egyéb személyes adatai mellett személyi azonosítóját vagy a magyar állampolgárságát igazoló okiratának típusát és számát.²⁸ Ha a szavazási levélcsomagot a határon túli szavazó nem postai úton adja fel, akkor azt személyesen leadhatja bármely külképviseleti választási irodában vagy bármely országgyűlési egyéni választókerületi választási irodában. A választóborítékot az iroda folyamatos felügyelete alatt álló urnába lehet bedobni, az országos listát állító pártok által megbízott megfigyelők jelen lehetnek az urna felügyelete során.

A határon túli magyarok szavazatait tartalmazó, természetesen fel nem bontott szavazási levélcsomag az egyes választási irodák útján vagy postai úton jut el a Nemzeti Választási Irodához. A fentiek szerint kitöltött azonosító nyilatkozat tartalmát az NVI a magyar állampolgárságot igazoló okirat nyilvántartásában közvetlen adathozzáféréssel vagy a BÁH megkeresése útján, illetve a polgárok személyi és lakcímadatait tartalmazó nyilvántartásban is ellenőrzi.²⁹ A szavazási iratok ellenőrzésének teljes folyamatát az NVB választott tagjai mellett az abba a pártok által delegált tagok, valamint a nemzetközi megfigyelők is figyelemmel kísérhetik.³⁰ Ha az azonosító nyilatkozatokkal kapcsolatban mindent rendben találtak, akkor a határon túli magyarok által leadott szavazatokat az NVB felügyelete mellett az NVI számlálja meg. Az NVB-ben helyet foglaló pártdelegáltak, a nemzetközi megfigyelők, valamint a sajtó a szavazatszámolás teljes folyamatát figyelemmel kísérheti.

- **A nemzetiségi regisztráció nem nyilvánosan történik**

A jelentés tévesen állítja, hogy a nemzetiségekhez tartozóknak a nemzetiségi választási folyamatban való részvételhez „...nyilvánosan kellett regisztrálniuk...”³¹

A valóság az, hogy a nemzetiségi hovatartozás központi névjegyzékben való rögzítése a választópolgár akaratából, szabadon történik.³² A kérelem személyesen, levélben, ügyfélkapun, vagy az NVI honlapján nyújtható be, vagyis a nyilvánosság teljességgel el van zárva a regisztrációt kezdeményező megismerésétől.³³ A választópolgár – amennyiben valamelyik magyarországi nemzetiséghez tartozónak vallja magát – többféleképpen kérelmezheti a nemzetiségi névjegyzékbe való felvételét. Egyrészt amennyiben a választópolgár rendelkezik úgynevezett ügyfélkapuval, abban az esetben ezen keresztül is kérelmezheti a nemzetiségi regisztrációját. Ügyfélkapu híján a Nemzeti Választási Iroda honlapján online is benyújtható a kérelem, hasonlóképpen az ügyfélkapun keresztül történő regisztrációhoz, a Ve.-ben szabályozott személyes adatok megadásával. Illetve személyesen is kérelmezhető a névjegyzékbe való felvétel az állampolgár lakóhelye, vagy tartózkodási helye szerinti választási irodánál.³⁴ Tehát megállapítható, hogy a regisztráció, mindhárom, fent részletezett lehetősége a nyilvánosság kizárásával, a választópolgár egyéni, személyes döntése alapján történik.

- **A választási szervek függetlenebbek elődeiknél**

A jelentésben azt írja, hogy „A jelenlegi politikai környezetben azonban a választási szervek kinevezése számos EBESZ/ODIHR által megkérdezett szakértő szerint nem pártatlan módon történt.”

Magyarországon kétféle választási szervről beszélhetünk, választási irodákról és választási bizottságokról. Az EBESZ állításaival ellentétben az új szabályozás alapján egyrészt az NVB tagjainak jelölése demokratikusabb lett, másrészt az NVI már nem a kormányzat részeként, hanem autonóm államigazgatási szervként működik. Az NVB a korábbi Országos Választási Bizottság (OVB) helyét vette át a választások törvényességét felügyelő és ellenőrző szervek rendszerében.³⁵ Míg azonban a korábbi és a jelenlegi testület hatásköreiben nincs lényegi eltérés, addig az OVB jogutódjaként működő NVB választott tagjainak választása alapvetően más, függetlenségüket erőteljesebben érvényre juttató rendszerben történik. Az újonnan felállt NVB-nek – elődszervével megegyezően – egyrészt az Országgyűlés által megválasztott, másrészt pártok által megbízott tagjai vannak. Az NVB választott tagjait az új választási eljárási törvény értelmében a miniszter helyett az államfő jelöli, a jelölés új feltétele a jogi egyetemi diploma. A korábbi öt helyett hét választott taggal, illetve egy helyett három póttaggal működik a testület. A második és a további szavazásokra a köztársasági elnök új jelölteket javasolhat. Szintén fontos, az NVB választott tagjainak függetlensége felé mutató lépés, hogy mandátumuk kilenc évre szól – mely az új NVB megválasztásáig, illetve annak alakuló üléséig meg is hosszabbodhat –, szemben az OVB tagjainak parlamenti ciklusokhoz kötött négyéves megbízási idejével.³⁶ Az OVB-hez hasonlóan az NVB-nek is vannak megbízott tagjai: az országgyűlési választásokat megelőzően az NVB egy-egy tagját az országgyűlési frakcióval rendelkező pártok delegálják, akiknek mandátuma megszűnik a választások kitűzésével, ezt követően pedig egy-egy tagot az országos listát állító jelölőszervezetek bízhatnak meg.³⁷

Emellett az NVI elődje, az Országos Választási Iroda (OVI) lényegében minisztériumi főosztályként működött, tehát a végrehajtó hatalom szerves részeként, vezetőjét az illetékes miniszter nevezte ki határozatlan időre. Az NVI ezzel szemben autonóm államigazgatási szerv, amely önálló költségvetéssel rendelkezik és csak a törvénynek van alárendelve, tehát tevékenysége során nem utasítható.³⁸ Az NVI vezetőjét a köztársasági elnök nevezi ki, a parlamenti ciklusokon átívelő, 9 éves időszakra.³⁹ Korábban az OVI vezetőjét a belügyminiszter bízta meg.⁴⁰

- **A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye megfelelően szabályozott**

A jelentés állítása szerint „...a törvény 13. paragrafusát módosítani kell, hogy egyértelműen meghatározza a kiegyensúlyozott tájékoztatás fogalmát...” valamint „a kiegyensúlyozott tájékoztatásról szóló rendelkezés megvalósulását egy ténylegesen független végrehajtó testületnek kell ellenőriznie.”⁴¹

A kritikával szemben a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye közel 20 éves joggyakorlatra tekint vissza, a kérdéses eseteket pedig a követelmény bevezetése óta független, az Országgyűlés által választott testület bírálja el. A kiegyensúlyozott tájékoztatás követelménye már 1996-os elfogadásakor is szerepelt a korábbi médiatörvényben.⁴² A törvény alapelvi szinten rögzítette, hogy bármilyen közérdeklődésre számot tartó tájékoztatásnak sokoldalúnak, tényyszerűnek, időszerűnek, tárgyilagosnak és kiegyensúlyozottnak kell lennie.⁴³ A fenti követelményeknek való megfelelést az Országgyűlés által megválasztott Országos Rádió és Televízió Testület (a továbbiakban ORTT), illetve annak Panaszbizottsága volt hivatott biztosítani: a Panaszbizottsághoz lehetett fordulni, a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megsértése esetén.⁴⁴ Az ilyen kérelemben a bizottság soron kívül hozott határozatot, amely ellen az ORTT-hez lehetett fellebbezni, végső esetben pedig polgári peres eljárásban a bíróság hozta meg a döntést. Elmarasztaló döntés esetén a szankció a Panaszbizottság állásfoglalásának közzétevése vagy a sértett véleményének megjelenítése volt, pénzbírság kiszabására akkor sem volt nem volt lehetőség.⁴⁵ A 2010-ben elfogadott szabályozás megtartotta a korábbi követelményeket a kiegyensúlyozott tájékoztatásra vonatkozóan, amennyiben a médiatartalom-szolgáltatók kötelezettségévé tette a sokoldalú, tényyszerű, időszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott tájékoztatást. A jogalkotó a kötelezettség betartatását a jelentős befolyásoló erővel rendelkező tartalomszolgáltatók esetében az Országgyűlés által megválasztott Médiatanács, más szolgáltatók esetében pedig az NMHH Hivatala feladatkörébe utalta.⁴⁶ Mivel az eljárás, a jogorvoslatok és a szankciók lényegében megegyeznek a korábbi szabályozással, látható, hogy a jogalkotó az 1996-ban lefektetett rendelkezéseket emelte át a 2010-es szabályozásba. Ráadásul 2011. áprilisától a kiegyensúlyozott tájékoztatás meghatározása az Európa Tanács kérésére, a testület ajánlása alapján tovább szűkült.⁴⁷ Mindezek alapján kijelenthető, hogy a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének 18 éves joggyakorlata van Magyarországon, a vitatott kérdéseket pedig – úgy ahogy korábban is – egy független, az Országgyűlés által választott testület ellenőrzi, melynek döntésével szemben a független bírósághoz lehet fordulni jogorvoslatért. A jelentés által említett öncenzúra azért nem reális félelem, mert mint fentebb bemutattuk, a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményének megsértése esetén a szankció kizárólag közzététel lehet, nincs lehetőség bírság kiszabására. Nincs tehát szükség sem a jelentés által követelményként támasztott részletesebb szabályozásra, sem pedig a kiegyensúlyozott tájékoztatást ellenőrző független testületre – hiszen az ma is létezik.

- ¹ Hungary Parliamentary Elections, 6 April 2014 OSCE/ODIHR Limited Election Observation Mission Final Report (EBESZ jelentés a 2014. április 6-ai magyarországi országgyűlési választásokról), 4. oldal
- ² Ellenőrizhető névjegyzékek nélkül nincs tiszta választás Javaslatcsomag a választás tisztasága érdekében 2013. május 6. (Eötvös Károly Intézet, Társaság a Szabadságjogokért, Magyar Helsinki Bizottság, Political Capital, Transparency International civil szervezetek közös javaslata; http://www.valasztasirendszer.hu/wp-content/uploads/Valasztas_Javaslatcsomag_Ekint_Helsinki_PC_TASZ_TI_20130506.pdf)
- ³ A törvényjavaslatot 2012 szeptemberében nyújtották be az Országgyűlésnek, a képviselők végül 2013 áprilisában fogadták el jogszabályt.
- ⁴ EBESZ jelentés 1. oldal
- ⁵ Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény (Vjt.) 3. §
- ⁶ Vjt. 15. § 1 (b)
- ⁷ Bővebben ld: Alapjogokért Központ: A területi listákat helyettesíti a győztes-kompenzáció (2014. április 15.) <http://alapiogokert.hu/wp-content/uploads/2014/04/A-ter%C3%BCleti-list%C3%A1kat-helyettes%C3%ADti-a-gy%C5%91ztes-kompenz%C3%A1ci%C3%B3.pdf>
- ⁸ Magyarország Alaptörvénye, Záró és vegyes rendelkezések 5. pont
- ⁹ 13/2013. (VI. 17.) AB határozat, [32] szakasz
<http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/AEE4EB4927470E3FC1257ADA0052480B?OpenDocument>
- ¹⁰ Ld. T/9929/46 sz. módosító javaslat indokolása <http://www.parlament.hu/irom39/09929/09929-0046.pdf>
- ¹¹ EBESZ jelentés 4. oldal, 8. oldal
- ¹² Ld. Vjt.
- ¹³ Az országgyűlési képviselők választásáról szóló 2011. évi CCIII. törvény módosításáról szóló 2013. évi CXXXII. törvény
- ¹⁴ Pest megye 12. OEVK: 74 ezer fő, Veszprém megye 06. OEVK: 27 ezer fő
- ¹⁵ 22/2005. AB határozat
- ¹⁶ 193/2010 (XII. 8.) AB határozat
- ¹⁷ EUROPEAN COMMISSION FOR DEMOCRACY THROUGH LAW (VENICE COMMISSION) AND OSCE OFFICE FOR DEMOCRATIC INSTITUTIONS AND HUMAN RIGHTS (OSCE/ODIHR) JOINT OPINION ON THE ACT ON THE ELECTIONS OF MEMBERS OF PARLIAMENT OF HUNGARY 8. oldal 32. pont és 9. oldal 33. pont. [http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2012\)012-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2012)012-e)
- ¹⁸ EBESZ jelentés 2. oldal, 10. oldal
- ¹⁹ A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 96. § (4)
- ²⁰ Ve. 92. § (1) és (3) bekezdés
- ²¹ Ve. 93. § (2)
- ²² EBESZ jelentés 11. oldal
- ²³ 1181/B/1990. AB határozat
- ²⁴ Bővebben ld. Alapjogokért Központ: Levélben történt szavazás: vagy mindenki, vagy senki (2014. március 12.) http://alapiogokert.hu/wp-content/uploads/2014/03/Leveles-szavaz%C3%A1s_vagy-mindenki_vagy-senki.pdf
- ²⁵ EBESZ jelentés 11. oldal
- ²⁶ Ve. 278. §
- ²⁷ Bővebben ld. Alapjogokért Központ: Egy a sok közül (2013. szeptember 3.) http://alapiogokert.hu/wp-content/uploads/2013/09/eu_szm_02_final.pdf
- ²⁸ Ve. 278. § (2)
- ²⁹ Ve. 289. § (2)
- ³⁰ Ve. 288. § (3)
- ³¹ EBESZ jelentés 2. oldal
- ³² EBESZ jelentés 2. oldal és a Ve. 86-87. §
- ³³ Ve. 91. § (1)
- ³⁴ Ve. 91. § (1),
Ve. 92. § (1)
- ³⁵ Az NVB fő feladatairól ld. Ve. 14. § (1)
- ³⁶ Az „állandóbb” tagság jelentette előnyökről ld. Nemzeti Integritás Tanulmány, 2011 (Transparency International), 132. o.
- ³⁷ Bővebben ld. Alapjogokért Központ: OVB helyett NVB: nagyobb függetlenség, több garancia (2014. március 28.) http://alapiogokert.hu/wp-content/uploads/2014/03/OVB-helyett-NVB_nagyobb-f%C3%BCggetlens%C3%A9g-t%C3%B6bb-garancia.pdf
- ³⁸ Ve. 51. §
- ³⁹ Ve. 53. §
- ⁴⁰ A választási eljárásról szóló 1997. évi C. törvény 36. § (1)
- ⁴¹ EBESZ jelentés 19. oldal
- ⁴² A rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. törvény (Rttv.)
- ⁴³ Rttv. 4§
- ⁴⁴ Rttv. 47§ (1)
- ⁴⁵ Rttv. 50§ (1)
- ⁴⁶ A médiaszolgáltatásokról és tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény 181. § (1)
- ⁴⁷ A korábbi több elemű felsorolásból csak a kiegyensúlyozottság követelménye maradt meg